

תכנית הקשר הרב דורי, המופעלת בשיתוף כתת ותיקים בתיכון מית"ר גני תקווה,

מתעדת: שחר פרידמן, מאי, 2018, תשע"ח

סיפורו של אילן קליין

שמי אילן קליין, נולדתי בתאריך 29.7.1944 בבית החולים הדסה שעל הר הצופים ירושלים,

גרתי בשכונת "שמואל הנביא" שכונה קטנה, שהייתה הרחוב הצפוני ביותר בירושלים העברית. בשכונה היו תשעה בתים בדמי מפתח בצד אחד של הרחוב, ובצד השני של הרחוב היו אבעה בתים פרטיים.

בבית מספר אחד גרו שתי משפחות ששמן היה ציפינגר שהיו סנדלרים, משפחת פיממטיין שעברו לקרית יובל, משפחת ריכטר מקפה נאווה שילדיהם היו נאווה (שעל שמה בית הקפה) גדעון ויוסי. משפחת פלץ עם הבת כרמלה.

בבית מספר שלוש גרו משפחת כהן יהושע ושושנה וילדיהם אסתר, דסי, בני, אשר. משפחת רוזנסל שילדיהם היו מלכה וחגי, חגי למד בכדורי, היה חבר קיבוץ מלכיה ונהרג במלחמת יום הכיפורים. משפחת גאייר שבנם היה נכה פוליו ביד.

בבית מספר 4 גר יוחנן לקיציביץ שיצא להיות ילד חוץ בקיבוץ בית השיטה, לאחר מכן היה המאייר של הערוץ הראשון ברשות השידור.

בבית מספר 5 גרה משפחת לנדנר, בעלי מאפייה בשכונת בית ישראל, גלה רייך עברה לבניין זה מאוחר יותר ובבניין היתה חנות צמר של משפחת זמל. מנשה שהיה בן גילה של רבקה רוזנר.

בבית מספר 6 גרה גלה עם ניצה שנל. משפחת רוזנר (בוז'ין) אהרון ואתל עם הבנות דרורה ורבקה. משפחת פורברג עם הבן יוסי, משפחת פיק שבאו מבגליה, משפחת זמל, לאחר שמשפחת רוזנר עזבו באו חנה ויוסקה דיאמנט. שושנה הרווקה, וחנוכה שגר בקומת הגג.

בבית מספר 7 היתה גלנטריה, בעל הגלנטריה גם גר בבניין. בקומה השנייה בדירה, היה בית כנסת.

בבית מספר 8 גר עידו שעבר לנהריה וציפורה יוכט המנגנת בגני הילדים עם בעלה ובנם ברוך.

בבית מספר 10- הבית שבו גרתי. בכניסה הייתה מכולת של גברת כהן ואחר כך של משפחת ברנדייס. גרו בבניין משפחת צוקרקנדל שבנותיהן היו דסי ואורה, אורה נשואה ליעקב אחי מאיר, כתבה את הספר כלה. במרתף גר יוחנן שלום, שהיה בגילי והגיע כעולה חדש מרומניה. בקומה הראשונה גרה משפחת כהן מרים והנס וילדיהם, דבורה שנישאה ועברה למושב בית זית, אהרון, ויוסי שהיגר לפינלנד. קומה השנייה גרנו אנחנו, לידינו רייזל כהן-הזקנה, משפחת שפירא, מי שהיה הסנדק שלי וכשנפטרו באו לגור משפחת שור. בקומה השלישית גרה משפחת ברנדייס ומשפחת סילויאן-יערי עם בתם חנה. בגג בדירת חדר גר אדם מוזר ורווק שעבד בדואר, שעלה מהולנד.

ממול שורת הבתים היו שלושה-ארבעה בתים פרטים . באחד מהם גר אריה בעל השפם הגדול ובעל המשאית ואשתו שהיה לה גן ילדים בבית. לידם גרה משפחת ויינטראוב שרותי הבת הייתה חברה של אחותי. בהמשך גרה משפחת בן אליהו בלהה,רחל, עזרא ואיתן בן גילי שהגיע להיות מפקד חיל האוויר. בהמשך לבתים הפרטיים וממול לבתים המשותפים היה שדה ובאמצע השדה היה בית בודד בן 3-4 קומות שבו גרה משפחת קובלסקי- מאיר ומרים (עד שהתגרשו) ילדיהם שמוליק ולאה. והמורה לפסנתר שלי גב' מילר שעלתה מגרמניה. מאחורי הבתים המשותפים, בדרך לגן העיר שהפך להיות שטח הפקר אחרי מלחמת השחרור היה בית פרטי אחד של משפחת ביבי (נהג מונית בחברת קשר) ובתם שושי. באותו בית גרה דוריס ואחותה לילי לנגר ומשפחתה שבאו מהונגריה.

אנחנו גרנו בדירת דמי מפתח, בת שני חדרים. בחדר אחד היו הורי, בחדר השני הייתי אני ואחותי אסתר (אתי), הגדולה ממני בתשע שנים.

השכונה הייתה מסוף רחוב הבוכרים ועד ישיבת דושניסקי. גרנו בבית מספר 10, ולימים הבניין הפך למספר 64 כי הרחוב התחיל משכונת סנהדריה. תושבי השכונה היו חיילונים, בעלי מקצועות חופשיים, בני המעמד הבינוני.

נולדתי לאבי מיכאל (פולוש) שנולד ב-1906 בעיירה זדונסקה-וולה שבפולניה לבית דתי-חרדי של חייטים. אבי למד בחדר ובגיל מאד צעיר הפסיק את לימודיו ועזר לאביו בעבודה. בסביבות גיל 10 עברה משפחתו של אבי לעיר הגדולה באזור, קאליש. כשהתבגר, בגיל העשרה נסחף לתנועות-מפלגות ציוניות, עזב את הדת והשתתף בכל הפעילויות של מפלגת פועלי ציון-שמאל. היו בעיר הרבה תנועות ומפלגות שונות ומשונות (כרגיל אצל יהודים שמתפצלים לפלגי פלגים: המזרחי, פועלי-המזרחי, אגודת-ישראל, השומר-הצעיר, בית"ר, הקומוניסטים וכו'). אבי עסק הרבה בספורט .

אמי פרידה (פרנקה) נולדה ב-1910 בעיר ווצלאבק, למשפחה חילונית בשם שר ובנעוריה עברה לעיר הגדולה באזור, קאליש. שם במועדון המפלגתי היא הכירה את אבי, יצאו כמה שנים וב-31.3.1933 נישאו. למחרת אבי עזב את רעייתו הטרייה, ונסע לארץ-ישראל שהייתה תחת שלטון המנדט הבריטי עם רישיון (לקראת תחרויות המכביה), תוך הבטחה שתוך שהותו בארץ ישיג לאשתו סרטיפיקט (רישיון עלייה). את מסעו לארץ עשה עם חבר (אהרון בוז'ין), חבר מהעיר. הם נסעו ברכבת מפולניה לייוון, בייוון עלו על אונייה לאלכסנדריה ומאלכסנדריה עלו על רכבת שנסעה לארץ-ישראל לחיפה. בחיפה הוא הגיע לבית דודו יוסף ושרה שוורץ (ההורים של אסתר ברנשטיין), אחרי זמן מה עבר לירושלים, כדי להיות קרוב למוסדות המטפלים באישורי עלייה. הוא החל לעבוד כפועל בניין, וכפועל במפעלי ים-המלח, עד שהצטרף לשני שותפים (פרץ קופר ויעקב בנדר) ושלושתם הקימו קבוצת חייטים בשם "אדרת" שייצרה בטלדרסים לצבא הבריטי, לעליית הנוער וג'קטים לציבור הרחב. כל נסיונותיו להשיג לאשתו רישיון עלייה עלו בתוהו. הוא שיגר לה מברק, שתנסה להגיע בכוחות עצמה, בצורה בלתי לגלית לארץ. אמי שנשארה בעיר קאליש חיפשה ומצאה קבוצה שמתארגנת ליציאה לארץ. בקבוצה היו כ-18 גברים וכ-32 נשים, עם מלווה קבוצה בשכר. הם החלו את מסעם לארץ בתחילת 1934 ברכבת לייוון, עלו על אונייה לביירות ושם סידר להם המלווה משאית שלקחה אותם לגולן שבסוריה, לרכס מעל עין-גב של היום. שם הם נפרדו מהמשאית. ביום

הסתתרו מפני הבריטים ובלילה הלכו לכיוון כפר-נחום שם היו צריכים לעלות על משאית שתפזר אותם ברחבי ארץ-ישראל. כשהגיעו לכפר-נחום, המשאית לא הגיעה. המלווה השאיר אותם ויצא לטבריה לארגן משאית אחרת. הוא לא חזר, תחת זאת הגיע כוח משטרה בריטי שעצר את כל הקבוצה. הגברים נשלחו למאסר בעכו, הנשים נשלחו למאסר בבית-לחם. הדבר נודע לאבי והוא דאג לאימי שהייתה בבית הסוהר ע"י כך ששיחד שומרים ערבים שייתנו לה לצאת איתו לירושלים לבלות. כעבור כמה זמן, נערך משפט בחיפה (זו הייתה הקבוצה הראשונה הבלתי לגלית שנעצרה) היה הד למשפט בעיתונות. אמי קיבלה 9 חודשי מאסר, ולאחר מכן גירוש. היא ירדה את חודשי המאסר שלה בכלא בבית-לחם וגורשה לטריאסט שבאיטליה. נעשו נסיונות לעלייה שלה באמצעות נישואים פקטיביים, כאשר במקביל אבי הצליח באמצעות הסוכנות-היהודית, להשיג עבורה אישור כניסה לארץ. הוא יצא לטריאסט להביאה. ביום 7.1.1935 הם נכנסו לנמל חיפה עם האונייה (פרט זה נודה לי בעקבות נבירה בארכיון הציוני בירושלים) והגיעו לירושלים. כעבור 9 חודשים מיום מפגשם בטריאסט נולדה אחותי אתי בירושלים. כשאחותי הייתה בת 4 ב-1939 הוריה של אמי שלחו לאמי ולאחותי כרטיס נסיעה להגיע לפולניה לבקר אותם. ימים ספורים לפני הנסיעה, התקבל מברק שביקש מהן לא לצאת לדרך מאחר והגרמנים פלשו לפולניה והחלה מלחמת העולם השנייה. כך למעשה ניצלו חייהן.

עד גן חובה, הייתי בביתי עם אמא, שלא היה לה סבלנות לגדל אותי, רוב הטיפול בי נעשה ע"י אחותי.

פרוץ מלחמת השחרור ב-1948, תפס אותנו בבתינו שהיה קרוב מאוד לשכונה ערבית סמוכה בשם "שיח-גר"ח" מאחר והמצב הביטחוני היה קשה מאוד, יריות כל היום וכל הלילה. החלה תקופת המצור לכן המזון אזל, המים לא סופקו לבתים וחולקו במסורה ע"י מיכלית. אמי שלחה אותי לשדה ממול הבית על מנת לקטוף עלי חובזה מהם היא עשתה קציצות. נאצלנו לנטוש את הדירה ולהתרחק מקו הסכנה. עברנו לגור אצל משפחת קופר שהיה השותף של אבי ברחוב צפניה. גרנו בצפיפות נוראה, עד שבשלב מסוים, עברנו יותר למרכז העיר ושכרנו חדר ברחוב אוסישקין 1, אצל משפחת ביידא. אבי גויס לצבא, השתתף בכיבוש שכונת קטמון הערבית. לאחר מכן, עסק בחייטות במחנה שנלר. לקראת סיום המלחמה, אבי עוד היה בצבא, נדדנו אני אחותי ואמי, לדודה אסתר ויונה ברנשטיין בחיפה (אותה משפחה שאבי הגיע אליה לראשונה כשהגיע לארץ). גם שם חווינו קצת מהמלחמה, כי היו לילות שירדנו למלקט. האח של אסתר, דניאל נהרג לא הרחק מהבית, בעקבות נפילתו האב קיבל התקף לב ונפטר, אסתר שנולדה לה זה עתה תאומים (איצלה וזליג, כיום חברי קיבוץ דגניה א') נעזרה באמי ובאחותי בטיפול

בהם בזמן אבלה. עם סיום המלחמה אחותי שהחלה ללמוד בבית הספר היסודי בקרב בית הדודה, נשארה לסיום שנת הלימודים ואמי ואני הפלגנו לפריז-צרפת לאחות אמי ולברסטול-אנגליה לדודה של אמי, על מנת להרגע ממאורעות המלחמה. כשחזרתי מחו"ל, התקבלתי בשכונה בכבוד מלכים, כי זו הייתה אטרקציה לבקר בחו"ל. כשהייתי בגן חובה "אסתר" בשנת 1949, היה רחוק מהבית ואחותי בדרכה לבית הספר "למל" הביאה אותי לגן, ובסיום הלימודים אספה אותי. כדי להגיע לגן, היה עלינו לעלות את כל העלייה של רחוב הבוכרים, עד לרחוב צפנייה ומשם דרך רחוב עמוס לרחוב עובדיה שבשכונת כרם אברהם. באחת הפעמים כשחזרנו מהגן, ירדו ברחוב הבוכרים נפתחה לעברנו יריות מעמדה ירדנית שהייתה מעבר לגבול במרחק של חצי קילומטר. העמדה הייתה ליד בית הספר לשוטרים, שנמצא ליד גבעת התחמושת של היום. השתחננו, נצמדנו לקיר עד שהיריות פסקו והגענו בשלום הביתה.

בערב יום העצמאות השני למדינת ישראל 1950, כשהייתי בן 6 יצאתי עם הורי לחגוג במעגלי הריקודים השמחים את החג. במגרש הריק בין הבית שלנו לשיבת דושנסקי ראינו מעגל חוגגים של חרדים. הלכנו לראות את שמחתם ולהפתעתנו גילינו שהם שמחים על כך שהם שורפים את דגלי מדינת ישראל. זה היה שוק חזק עבורי, הורי לא הסבירו לי מדוע, לקחו אותי מיד הרחק משם. (כשהתבגרתי הבנתי שאותם חרדים הם אנטי ציונים ונמצאים בארץ רק מטעמי דת, ביאת המשיח).

למחרת, ביום העצמאות נערך מצעד צה"ל בירושלים ואני הלכתי לאיבוד. שוטטתי ברחובות לבד ועוברים ושבים ניסו לדובב אותי היכן אני גר, אך לא הצליחו, כי לא ידעתי. לפתע נזכרתי שישנה חנות שעונים של משפחת ביידיא שאצלם התגוררנו בעבר והשוטרים הביאו אותי לחנות הזו ומכאן לאיחוד עם הורי הדרך הייתה קצרה.

יום אחד החלטנו שכניי האחים אהרון ויוסי כהן ואני ללכת למקום עבודתו של אביהם שעבד כגנן בגן החיות התנ"כי שהיה בקצה שכונת רוממה. מאחר ולא הייתה דרך סלולה לשם (רחוב בר אילן לא היה) החלטנו לעשות קיצור דרך וללכת משכונת סנהדריה דרך השדות, מערבית לשכונת תל-ארזה ולהגיע לגן החיות. הדרך עברה קרוב מאוד לקו הגבול עם הירדנים, כנראה שטעינו בדרך ועברנו את הגבול. לפתע שמענו במרחק כמה עשרות מטרים מאתנו דיבורים וצעקות בערבית. אהרון שהיה הגדול מבינינו, שהיה בן 12-13, יוסי אחיו שהיה בן 7-8 ואני שהייתי בן 9, הבין שעברנו את הגבול ונתן לנו צעקה שנתחיל לרוץ לכיוון בתי תל-ארזה שהיו מזרחית לנו. הערבים, כנראה חיילים זיהו אותנו והחלו לירות לעברנו. השתחננו על האדמה ואז אהרון אמר שכשהוא יתן סימן נרוץ אבל לא אחד ליד השני כי אם מפוזרים. יוסי התחיל לבכות ואז אהרון אמר לו שהוא יקח אותנו על הכתף. בהינתן האות פתחנו בריצה כשיוסי על כתפי אהרון. שמענו יריות. הגענו לבתים הראשונים של שכונת תל-ארזה. שם מכוניות משטרה קיבלנו את פנינו. נשאלנו שאלות ע"י השוטרים ואז גילינו שכדור שיפסף את עקב הנעל של יוסי שהיה על כתפי אהרון, ושרוול החולצה של אהרון היה שרוף במקצת כנראה משפשוף כדור. המשטרה לקחה אותנו לשכונה והתקבלנו בצהלות שמחה.

את כיתה א' עשיתי בבית הספר ליד הבית שהיה שייך לזרם העובדים הכללי של ההסתדרות, בית הספר היה בבית מגורים, בקומה האחרונה היו שלושה חדרים שהיו כיתות א-ג. מאחר ושכנותי דרורה וניצה הלכו לבית הספר הייסודי בבית-הכרם, שהיה מאוד מאוד רחוק מהבית (היה צריך לנסוע בשני אוטובוסים לבית הספר- קו 2 ו-12) החליטו הורי להעביר אותי לשם וכך יצא שכל בוקר יצאנו שלושתינו ביחד לבית הספר. על מנת לחסוך בכסף עשינו ברגל את הדרך של אוטובוס קו 2, והגענו לתחנה של אוטובוס של קו 12 ע"י "מעין-שטוב".

בכיתה ב' הייתי בבית הספר בית-הכרם, המחנכת שלי הייתה הינדה.

בכיתה ג' המחנכת שלי הייתה אסתר חנינית.

מכיתה ד עד ח המחנכת שלי הייתה רבקה פוליקביץ'- גולדין.

בכיתה ד' הצטרפתי לתנועת הנוער השומר-הצעיר שהקן שלה היה במרתף ברחוב המלך ג'ורג'.

בכיתה ה' עזבתי את השומר-הצעיר והצטרפתי עם הרבה ילדים מהכיתה לתנועת הנוער מחנות-העולים שהצריך שלה היה במגרש-הרוסים. בקבוצה שלי במחנות העולים היו: מוסה-משה ארצי וחדווה שהיו מגבעת-שאול, ומהכיתה שלי היו רינה יהלום שהיא בקיבוץ מחניים כיום, אורה כהן, נעמי נאמן, עידית פיסטול, רחל זילברשטיין

ז"ל, יואב דיקשטיין, עמליה גורן, אהובה בורובסקי, איטה בומץ, שמואל בנבנישתי, עתר אורן, דניאלה אלבוחר, דני ואחיו שגרו בבית-פיינגולד. המדריכים הזכורים לי : עופר בר-יוסף שכיום פרופסור, ריבה-רן רובין שנהרג בתאונה בן גבעת-ברנר שהיה בין מקימי קיבוץ איילות.

באחד מימי שבת, כשהייתי בן 13 הלכתי לצריף תנועת המחנות-העולים שהיה במגרש-הרוסים. הלכתי כשאופניי בידי, לא רכבתי עליהם כדי לא לפגוע בחרדים כשעברתי בשכונות שלהם. עליתי ברחוב הבוכרים, רחוב יחזקאל והגעתי לכיכר-השבת, שם חבורה של חרדים לקחה לי את האופניים ושברו לי אותם לחתיכות ולי הרביצו מכות רצח. הצלחתי לנוס לכיוון רחוב שטראוס עד שהגעתי מהאזור החרדי לאזור הלא חרדי ושם "אנשים טובים" נתנו לי עזרה ראשונה.

בתקופת בית הספר היסודי הייתה לי חברה בשם עתר אורן, בתו של עוזי אורן מ"הכנענים", שגרה בבית ערבי בשכונת שיח-באדר.

בסיום כיתה ז' יצאנו למחנה עבודה מטעם התנועה לקיבוץ פלמחים ובעיקר עבדנו בבציר-קטיף ענבים. בסיום כיתה ח' יצאנו למחנה עבודה בקיבוץ גברעם ושם התחילה החברות שלי עם עמליה גורן. באוטובוס בדרך למחנה העבודה הייתי אטרקציה מכיוון שהפעלתי טרנזיסטור גדול שקיבלתי מתנה מהדודה מצרפת ושלמיטב ידעתי היה הראשון בארץ, כולם התפעלו איך מקופסת פלסטיק גדולה שומעים רדיו-דיבורים ומוזיקה. במחנה עבודה זה עבדו בעיקר בקטיף כותנה.

בכיתה ט' למדתי בבית חינוך תיכון בשכונת קטמון. הייתי הולך ברגל מהבית עד לבית הספר עם ניצה שכנתי. הייתי תלמיד גרוע, לא רציתי ללמוד, התגעגעתי לחברה שלי שלמדה בכפר-גלים, הקשר בינינו היה דרך מכתבים, פעם בכמה שבועות היא הייתה מגיעה לחופשה. המקסימום בימי החברות באותו הימים היה ללות את החברה עד הבית, אחרי פעילויות בתנועה בליל שבת. עמליה השפיעה עלי שאעבור ללמוד ביחד איתה בכפר-גלים. הורי התנגדו אך אני עשיתי את כל הצעדים והמבחנים על מנת להתקבל ולמרות שהייתי תלמיד גרוע הצלחתי מאוד מאוד בבחינות הכניסה לכפר-גלים, וכקיבלתי את ההודעה שקיבלו אותי העמדתי את הורי בפני עובדה מוגמרת. עברתי ללמוד בכפר-גלים ולהפתעתי הייתי בין התלמידים המצטיינים, דבר שלא הייתי רגיל אליו. בהתחלה החברות פרחו, ולאט לאט, כעבור מספר שבועות החלה לדעוך עד שערב אחד "תפסתי" את עמליה מחובקת עם מישהו משכבה גבוהה יותר. זה שבר אותי, הפסקתי לתפקד והחלטתי לעזוב את כפר גלים כעבור שלישי. גיסי גדעון גולני התרוצץ איתי על מנת למצוא לי מקום מתאים ללמוד, אחרי בדיקה בשפיים, גבעת השלושה ונען הגעתי לקיבוץ רמת הכובש.

התקבלתי לכיתה י' כילד חוץ בצורה יוצאת מן הכלל. נקלטתי חברתית והייתי פעיל בכיתה. ללמוד לא כל כך היה לי חשק, הקדשתי את מירב תשומת הלב לעבודה בבגרות, בפרדס, בפלחה ובגידול אבטיחים.

חברי לכיתה היו: יונתן גוברמן- נהרג במלחמת יום הכיפורים, שלום אנגל-עין גל שהיה בן דודו של יונתן שנהרג גם הוא במלחמת יום הכיפורים, אסף גולוד שנהרג בפיצוץ במפעל תע"ש, יגאל סובול שהיה איתי בחדר ונפטר ממחלה בגיל 20, שאול אקשטיין שהיה איתי בחדר, שמואל (מולי) זמיר, משה נאור, מוישה לנדאו, אליעזר שני-שניאורסון, זהבה זוהר אפלבוים, עופרה גרוך, יעל גינזבורג-מישייקר, דורית שחם, אלישבע מיכאלי שעברה לגבעת-חיים-מאוחד, גליה בהרב, נעמי.

כשהייתי בכיתה י"א הגיעה למשק חברת נוער מרומניה והתמנתי להיות המדריך החברתי שלהם. היו לנו השגים גדולים במחנות שיצאתי עם חברת הנוער, אחת הנערות מחברת הנוער (שהייתה חניכה שלי) התאהבה בי אך הוזהרתי שלא להשיב לה אהבה. במקביל באותה השנה, התמנתי גם למדריך בתנועת הנוער "מחנות העולים" ברעננה. הייתי נוסע באוטובוס פעם בשבוע ביום חול ובשבת הייתי עושה את הדרך בטרמפים וברגל. במשך הזמן קיבלתי רכב צמוד-אופניים. בסוף כיתה י"א יצאתי עם שכבת הגיל שלי מרעננה לטיול לאילת ובטיול הזה התחברתי עם רותי גבריאלי. לאחר מכן, בכל פעם שהייתי מגיע לרעננה להדרכה, הייתי לפני זה עובר אצל רותי בבית והיינו מתראים גם לאחר שסיימתי את ההדרכה. אהבה פרחו. ביום בהיר אחד קיבלתי מכתב מבית השכבה שלנו מנווה-שאנן בחיפה בשם נטע זדיאס (הולנדית) שהזמינה אותי לבוא לבקר אותה בביתה. נסעתי וכך היו לי

בעת ובעונה אחת שני חברות האחת בחיפה ואחת ברעננה ותימרנתי בינהן. ביום בהיר אחד קבעתי עם נטע שנפגש בתערוכת הקיבוץ שהיו בגני התערוכה בתל-אביב. בעודי הולך עם נטע בשביל מחובקים הופיעה ממולנו רותי מרעננה (שהכירה את נטע) ויצאתי קירח מכאן מכאן. מאותו מקרה לא היתה לי חברה עד שהתגייסתי. הכיתה הייתה צריכה לבחור מבין הבנים אחד שייתגיס למחלקת בני משקים בנח"ל. הבחירה נפלה עלי וכך יצא שהייתי המגויס הראשון מהכיתה. התגייסתי ב- 15.7.1962 עברתי טירונות קשה במחנה 80 שהיה שייך לנח"ל עם עוד 80 בני משקים. בסיום הטירונות עברנו אוטומטית לקורס מכי"ם (מפקדי כיתות) בשבטה שגם היה שייך לנח"ל. בסיום פוזרנו ליחידות השונות במסגרת הנח"ל. אני התמנתי להיות מ"כ בהאחזות הנח"ל בקציעות. יומיים לאחר שהגעתי צורפתי כמ"כ ליחידת הדרוזים שהייתה בניצנה. מיד יצאתי איתם לבסיס פטרולים בתוך השטח המצרי בסיוני וכשהתמקמנו הגיעה הודעה בקשר שצריך לפלוט אותי החוצה כי עלי להתייצב מידית לפתיחת קורס קצינים שהיה בבסיס בה"ד 1 ששכן בכפר סירקין. מהמחזור שלי הגענו 3 לקורס קצינים: רפי פלד מקיבוץ הזרע, עוד אחד מכפר-רופין, אני מרמת-הכובש. בסיום קורס קצינים שובצתי לאגף הנוער והנח"ל במשרד הביטחון ונשלחתי למשימות מיוחדות בפיקוד הגדנ"ע כמו: ליווי מסעות בבסיס גדנ"ע בבאר-אורה וקורסי סיירים למדני"ם (מדרכי נוער) בבסיס גדנ"ע נורית שבגלבוע.

אחותי אתי עברה עם משפחתה לקיבוץ נווה-ים, אתי מורה שכירה ובעלה גדעון שלמד בטכניון. בחגים ספטמבר-אוקטובר 1963 הגעתי לבקר את אחותי ומשפחתה וכנהוג בקיבוץ הולכים לאכול בחדר האוכל. נערה אחת הגישה לנו את האוכל ועייני צדו אותה. בדרך חזרה מחדר האוכל שאלתי את אחותי האם היא יודעת מי זאת הנערה שהגישה לי את האוכל. מאחר ואחותי הייתה חדשה היא לא ידעה את שמה. ישבנו בדירת אחותי, האזנו לרדיו וקראנו עיתון, ולפתע דפיקה בדלת ושתי נערות ביקשו לראות את המורה אתי ולבקש אם יש לה חומר לבגרות בנושא מסוים. אחת משתי הנערות הייתה המגישה מחדר האוכל. כשייצאו אמרתי לאחותי שאחת משתי הנערות זו הנערה שמצאה חן בעייני וששאלתי עליה כשיצאנו מחדר האוכל. אחותי ביררה את שמה וכשנסעתי בחזרה לצבא כתבתי לאותה נערה ששמה היה אביטל מכתב וביקשתי ממנה חברות. מכאן הדרך עד החתונה היתה קצרה (כמעט שנתיים). נהיינו חברים כשאביטל הייתה בתחילת כיתה י"ב ובתהליך החברות די הפרעתי לה בלימודים, הייתי מגיע בכל הזדמנות לבקר אותה בקיבוצה. כמעט ולא ביקרתי בקיבוצי רמת הכובש. כשנודע בקיבוץ שלי ששייך לקיבוץ המאוחד, שיש לי חברה מאיחוד הקבוצות והקיבוצים כעסו עלי וחברי מהכיתה החרימו אותי עד כדי כך כשהגעתי כבר לקיבוץ וצעדתי בשביל, בני כיתתי שגרנו יחדיו באותו החדר, התעלם ממני ואפילו לא אמר לי שלום. במצב עניינים זה נאצלתי לנתק מגע מהקיבוץ. כל מרצי בזמני הפנוי היה נתון לקיבוץ של אביטל. אביטל סיימה את לימודיה ביוני 1964. בדצמבר 1964 היא גויסה ולאחר טירונות קצרה היא הוצבה לקורס מדני"ם בג'ליל. מאחר והיה ברור לנו שבעתיד הקרוב נבוא בברית הנישואים, ומאחר והכרתי את מפקד הבסיס שכנעתי אותו שחבל להשקיע בה בקורס כי היא לא תמלא את כל שירותה הצבאי. בעקבות זאת היא הועברה לירושלים, קרוב אלי, ושירתה כפקידה בקצין העיר ירושלים עד שהתחתנו.

התחתנו ב-6.7.1965 באולם חתונות חדש בשם "רונית" שהוקם במקום שהייתה מסעדת שובע.

באותה תקופה שרתתי כקצין קישור בחטיבה הירושלמית-חטיבה 16 בגדוד 68 ובסיירת החטיבתית.

קיבלנו את דירת הורי ברחוב שמואל הנביא, הם רכשו דירה חדשה בשדרות הרצל 101 בבית הכרם. גרנו בדירה שנה עד שקצין השלישות שמחה שקדי הצליח לסדר לי דיור צבאי במחנה אלנבי. בקיץ 1966 עברנו לדירה החדשה שהייתה דירה של קצין בריטי בת 3 חדרים עם תקרה גבוהה מאוד ובחדר המרכזי היה אח (קמין) שהשתמשנו בו עם גזרי עצי זית שליקטנו בהרים. אביטל החלה לעבוד במנהל מקרקעי ישראל במחוז ירושלים והתקבלה לשם בעזרתו של חברינו עזרא ג'אנו שהיה חייל שלי בגדנ"ע. ביום העצמאות 1967 בנוסף על תפקידי התמניתי להיות קי"ץ-קצין יחסי ציבור של מצעד צה"ל שנערך בבירה. את מלחמת ששת הימים עברתי בחטיבה הירושלמית. ולאחר המלחמה התחלתי את שירותי בממשל הצבאי. תחילה בחטיבה 16 כקצין ניהול, לאחר מכן בתחילת 1968 עם חיסול הממשל הצבאי בחטיבה עברתי למפקדת אזור יהודה ושומרון שהייתה ברחוב סלאח הדין בירושלים המזרחית (היכן שמשרד המשפטים של היום) בתפקיד עוזר ראש ענף מנהל ושירותים. לקראת סיום תפקידי יצאתי לקורס מ"פ כלל חילי במחנה חווארה שליד שכם. ב-8.3.1969 נולדה בתנו הבכורה עינת בבית חולים הדסה עין-כרם שבירושלים. ב-1970 התמניתי לתפקיד קצין מנהל אזרחי בנפת ממשל רמאללה. ב-1972 היינו האחרונים שפנו מהדיור הצבאי במחנה אלנבי ועברנו לדירה שקנינו בינתיים ברחוב שחראי 10 בבית וגן. ב-20.7.1973 נולדה בתנו דלית גם כן בבית חולים הדסה עין-כרם בירושלים. לאחר שלושה חודשים פרצה מלחמת יום הכיפורים. אני הייתי בצבא ברמאללה ואביטל עם שתי הבנות עברו להיות עם הורי בבית הכרם בירושלים. בנובמבר 1973 לאחר מלחמת יום הכיפורים עמדתי בפני סיום תפקידי ברמאללה ואז צורפתי לצוות "חבצלת" שערך את הלוויתו של דוד בן גוריון שנפטר ב-1.12.1973.

החל מינואר 1974 התחלתי את תפקידי כמפקד לשכת הגיוס בירושלים בתפקיד זה שירתתי עד שנת 1979.

בעת שירותי בלשכה ב-1975 נסעתי עם אביטל רעייתי במלאת 10 שנים לנשואינו לקנדה ולארצות הברית לתקופה של 45 יום, הבנות נשאר עם אבי ואמי. ב-20.8.1977 נולדה בתנו שרון בבית חולים הדסה הר הצופים. מ-1980 עד יצאתי לגמלאות ב-31.5.1986 שירתתי כראש ענף גיוס במנהל גיוס, תחילה בבקו"ם בתל-השומר ולאחר מכן בקריה בתל-אביב. בעקבות כך ב-1982 עברנו לגור בבית שכור בנווה-מונוסון.

כשכל בת הגיעה לגיל בת מצווה נסעתי אתה לטיול באירופה של ארבעה שבועות: 1981 עם עינת, 1985 עם דלית וב-1989 עם שרון.

ב-1983 נסענו אביטל והורי לביקורי משפחתי בחו"ל במלאת 50 שנה לנישואי הורי.

ב-1988-1991 למדתי בחוג ללימודי ארץ ישראל בבית ברל. באותה עת אביטל החלה לעבוד כסוכנת הדואר של נווה-מונוסון, כאשר אני בזמני החופשי מהלימודים עזרתי לה. ב-1993 אביטל לא תפקדה במשך 9 חודשים

כתוצאה מפריצות דיסק בגב עד שהשתכנעה לעבור ניתוח. בתקופה זו מילאתי את מקומה בסוכנות הדואר. ב-2006 כתוצאה משביתה שערכנו יחד עם סוכני דואר אחרים הופסקה עבודתנו בסוכנות הדואר ומאז אנחנו גימלאים לכל דבר.

עינת בתנו הבכורה נישאה ליובל דוד ב-29.9.1994 מיד לאחר הנישואין הם יצאו בשליחות לשגרירות ישראל למשך שנתיים לקהיר שבמצרים ומשם המשיכו את השליחות בשגרירות ישראל במשך 3 שנים בטוקיו יפן. שם נולדה הנכדה הראשונה שלנו צ'אני-דניאל ב-21.9.1996, אביטל נסעה למשך 3 חודשים והגיעה ליפן יום לפני לידתה. ביפן נולדה גם נכדתנו השנייה יעל ב-9.4.1999. כעבור חצי שנה מלידת יעל הם חזרו לארץ והתיישבו בשוהם. שם נולדו שני הנכדים הנוספים הראל ב-21.7.2006 ועידו ב-22.1.2009.

בתנו השני דלית נישאה לגיל ג'רסי ב-1.4.2005 ובשנת 2008 נשאו לארצות הברית מטעם העבודה והם שוהים שם עד עצם היום הזה. בארצות הברית נולדה נכדתנו מיה-דריה ב-7.9.2010 (היינו אצלם בארה"ב בזמן הלידה). ונכדתו גלי שנולדה ב-28.11.2016 (היינו אצלם בארה"ב שלושה חודשים לאחר הלידה).

בתנו הקטנה שרון טרם נשאה.

